

Диодор Сицилийски

DiÒdwroj Sikelièthj

Историческа библиотека

Античността не ни съобщава нещо повече за живота и делото на този голям старогръцки историк, освен каквото може да се намери в собствения му труд. Единственото изключение е упоменаването в една късноантична "Хронология" към 49 г. пр. Хр. за „Диодор от Сицилия, писател на гръцка история, станал прочут.” Някъде по това време, вероятно, са били публикувани първите части на неговите 40 кн. "Историческа библиотека", от които са запазени, през средновековни ръкописи, първите пет, XI-XX и фрагменти у по-късни автори, най-вече у Евсевий и византийски ексцерпатори.

Родом е от Агирион в Сицилия, както сам споменава Диодор (1.4.4), едно от най-древните поселения във вътрешността, широко известно, пак според него, с култа си към Херакъл.

Диодор е към трийсет годишен в 180-тата Олимпиада (60/69-57/6 г. пр. Хр.), когато вече събира материал за историческия си труд и за тази цел пребивава в Египет (1.44.1). Живял е в Рим, обиколил е Европа, Мала Азия и африканското крайбрежие, но сведенията му от първа ръка са главно за Египет и Италия.

Към 56 г. пр. Хр. вече е започнал труда си, а най-късното упоменато от него съвременно му събитие е свързано с град Тавроменион в Сицилия, превърнат в римска колония в 36 и официално обявен за такава в 21 г. пр. Хр.

Диодор си поставя задачата да напише поредните „всеобщии истории” (αἱ κοινὰ ἱστορία), сиреч да състави универсална световна история по време, когато Средиземноморското крайбрежие е изцяло под контрола на Рим, Египет е независим само формално, тъй като царят му се утвърждава от Римския сенат, и римската власт се простира „до границите на обитаемия свят” (1.4.3). Стоическата идея за космополитична „всеобщност” започва да се превръща в реалност, историята и миналото на всеки отделен народ представлява интерес за всички, тъй като е принос към познанието на цялото. Също така, Диодор многократно набляга на стоическата доктрина за „полезността” на историческото описание – полезност както образователна, така и възпитаваща в нравствени устои усърдния читател.

„Историческа библиотека” обхваща ранно митологичния не-елински и елински период отпреди Троянската война (кн. 1-6), историята на „обитаемия свят” от Троянската война до смъртта на Александър Велики (кн. 7-17) и периода до 59 г. пр. Хр., годината на първото консулство на Юлий Цезар (кн. 18-40). От Троянската война насетне методът

на описание е аналитичен и следва „Хронология”-та на Аполодор от Атина, като поставя 80 г. между Т. война (1148 г. пр. Хр.) и завръщането на Хераклидите (1104 г. пр. Хр.), след това 328 г. до първата Олимпиада (776/5 г. пр. Хр.) и 730 г. от първата Олимпиада до началото на Галската война (60/59 г. пр. Хр.) при все, че в указания от него последен период е налице отклонение от ок. 15 г.

Самото титулуване на труда „Историческа библиотека” подсказва намерението му да предложи удобно резюме на събития, по-подробно описани в много предишни трудове. Между многобройните му източници, които той все пак препредава критично и в свой индивидуален наратив, са Ктесий, Мегастен, Ефор, историци от времето на Александър Македонски, Полибий, както и римският историк Фабий Пиктор.

От особена важност за тракийското изворознание е фрагментът от 7 кн. на Диодор, извлечен от схолии на Евсевий и засягащ „таласократиите” (морските господства) по народи след Троянската война, сред които са пеласгите и траките. Също така многобройни са откъсите от кн. 3,4, 5 и др., свързани с тракийската митологична древност и с тракийския принос в античното религиозно-културно койне.

Библиография:

Diodori bibliotheca historica, v. 5. Leipzig, Teubner, 1888 – 1906, ed. F. Vogel, K.T. Fischer.

Diodorus of Sicily, v. 11-12 (lib. 21-40 et fragmenta). Harvard, 1957, 1967, ed. F.R. Walton.

Diodorus of Sicily, v. 1, General Introduction by C. H. Oldfather. LCL Harvard, 1933.

Валери Русинов